Zapomniane biblioteki (Joanna BÄ□dkowska)

07.09.2008.

Przedb□rz kojarzony jest zawsze z walorami turystycznymi, piÄ□knym krajobrazem i przyrodÄ□. Czy nasze miasto mo□e siÄ□ poszczyciÄ□ tylko tym? Szkolnictwo w Przedborzu rozwija□□o siÄ□, szko□□y wykszta□□ci□□y wielu zacnych obywateli. Z pomocÄ□ zawsze przychodzi□□y biblioteki.
Szko□□a MÄ□ska (1817-1911), Szko□□a Elementarna □e□□ska za□□o□ona przez PaniÄ□ KatarzynÄ□ Gaur (1866-1868), szko□□a El□bziety Jopkiewicz (1910-1913), to tylko niekt□re, ale we wszystkich by□□y biblioteki. Jak widaÄ□ tradycje bibliotekarskie sÄ□ bogate i siÄ□gajÄ□ dawien dawna. Zaraz te□ po zako□□czeniu dzia□□a□□ wojennych, gdy organizowano szko□□y nie zapomniano o tych wa□nych plac□wkach. Do pierwszej powojennej biblioteki szkolnej ksiÄ□□ki przekaza□□a pani Janina Sosna w ilo□□ci 162 szt., kt□re ukrywa□□a w czasie wojny, a 30 szt. przekaza□□ Inspektorat Szkolny z Ko□□skich.
Pr□cz szkolnych bibliotek by□□y te□ inne. JednÄ□ z wa□niejszych by□□a biblioteka Ko□□a Mi□□o□□nik□w Sceny. KMS powsta□□o w 1924 roku, a do jego powstania przyczynili siÄ□: ks. dr Antoni RÄ□czajski i nauczyciele Helena i Zdzia□□aw Widlowie, a tak□e Zofia i Antoni □□urawscy. G□□□wnym celem dzia□□alno□□ci ko□□a by□□o dawanie przedstawie□□. Postanowiono tak□e powo□□aÄ□ do □ycia bibliotekÄ□, kt□ra mie□□ci□□a siÄ□ przy ul. Pocztowej 26.
W dniu 1 marca 1925 roku przyjÄ□to pierwszych czytelnik□w. Skromny ksiÄ□gozbi□r liczy□□ 36 ksiÄ□□ek. Z roku na rok przybywa□□o czytelnik□w, a i zasoby biblioteki siÄ□ powiÄ□ksza□□y. Po kilku latach swej dzia□□alno□□ci w 1930 roku bibliotekÄ□ przejÄ□□□ Tymczasowy ZarzÄ□d miasta Przedborza. Po wielu trudnych i burzliwych okresach, gdzie czas wojenny da□□ siÄ□ tak□e we znaki mo□emy siÄ□ niÄ□ cieszyÄ□ tak□e dzi□□ jako Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej.
W 1924 roku ks. RÄ□czajski utworzy□□ tak□e Stowarzyszenie M□□odzie□y Polskiej. Wraz z dr Jerzym W□jcickim przybyli na pierwsze spotkanie z m□□odzie□Ä□. Biblioteka mie□□ci□□a siÄ□ p□□□niej w Domu Ludowym im. Papie□a Piusa XI, kt□ry zosta□□ wybudowany dziÄ□ki staraniom wspomnianego ksiÄ□dza. 5 wrze□□nia 1939 roku zosta□□ spalony przez Niemc□w.
Pod koniec XVIII w. Europie Zachodniej zaczyna wzrastaÄ□ zainteresowanie du□ych bibliotek judaikami. Znaczna czÄ□□□Ä□ □□yd□w polskich pos□□ugiwa□□a siÄ□ swobodnie jÄ□zykiem jidisz, co by□□o przyczynÄ□ powstawania i tworzenia □ydowskich bibliotek ludowych. Przedb□rz mia□□ je dwie: jedna zwiÄ□zana z Kultur Verein zwanÄ□ Sholom Aleichem by□□a pod wp□□ywem komunist□w, drugÄ□ organizacji Mizrahi . Kultur Verein mia□□ tak□e czynne k□ł□□ko dramatyczne powsta□□e w 1930 roku.
Historia bankowo□□ci w Przedborzu rozpoczyna siÄ□ w 1930. Ignacy Witek wraz z innymi dzia□□aczami za□□o□yli „KasÄ□ Stefczyka”. Biuro Kasy mie□□ci□□o siÄ□ na ul. Warszawskiej 10 i sÄ□siadowa□□o ze Sp□□□dzielniÄ□ Spo□ywc□w „Jedno□□Ä□”. Prawdopodobnie w tym w□□a□□nie czasie dzia□□a□□a tam kolejna przedborska biblioteka.
Tak□e ksiÄ□□a przedborscy dbali o rozw□j intelektualny mieszka□□c□w. Przed II wojnÄ□ □□wiatowÄ□ istnia□□a biblioteka parafialna. W 1960 roku przyby□□ do Przedborza ks. kan. Wac□□aw Tomczyk, kt□ry posiada□□ r□wnie□ zami□□owanie do ksiÄ□□ek. W jednej z sal wikariatu na ul. Kieleckiej otworzy□□ bibliotekÄ□. By□□a to biblioteka ma□□a, nigdzie nie zarejestrowana. Po jego odej□□ciu przez kr□tki okres zajmowa□□a siÄ□ niÄ□ m□□odzie□ należÄ□ca do organizacji ko□□cielnych.
Do dzi□□ przetrwa□□a tylko jedna biblioteka. S□□u□y swym mieszka□□com od lat i miejmy nadziejÄ□, □e bÄ□dzie s□□u□y□□a jak najd□□u□ej.

Joanna BÄ□dkowska